

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS RE'EH • MAAMAR 5

ביאור הדברים

An explanation of the words: “Now, the matter of the higher unity and the lower unity is known...”

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likkutei-torah/reeh/5/

1 ביאור הדברים. הנה נודע ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה שיחודא תתאה הוא בשם אלקים שהוא המפריד להיות בחי' יש דוקא שיהיה היש בטל כי יש ב' מיני ביטול.

An explanation of the words [above]. Now, the matter of the higher unity (yichuda ila'ah) and the lower unity (yichuda tata'ah) is known: the lower unity is in the Name Elokim, which is what separates, so that there be specifically the level of yesh (existence), in order that the yesh be nullified. For there are two kinds of self-nullification (bittul).

הא' ביטול יחודא עילאה אתה הוא הוי' לבדך כו' דכולא קמיה כלא כו' והב' ביטול יחודא תתאה אתה עשית את השמים שמי השמים וצבא השמים לך משתחוים ביטול כו'

The first is the bittul of the higher unity: "You are He, Havayah, alone," etc., for all before Him is as nothing, etc. And the second is the bittul of the lower unity: "You made the heavens, the heavens of the heavens... and the host of the heavens bow down to You": a bittul, etc.

והוא ענין מודים אנחנו לך ומאן דלא כרע במודים כו' שהוא בחי' ביטול היש כו' (ועמ"ש לקמן בביאור לפסוק שובה ישראל בד"ה איתא במ"ח)

This is the matter of "Modim anachnu lach," "We acknowledge You," and "one who does not bow at Modim," etc., which is the level of the bittul of the yesh, etc. (And see what is written below, in the explanation of the verse "Return, O Israel," in the discourse beginning "It is found in Mishnas Chassidim.")

והנה ב' בחי' אלו יש ע"ז ב' מיני השגחות שמשגיחים כך מלמעלה (עמ"ש בפ"י לבבתי באחת מעיניך).

Now, corresponding to these two levels there are two kinds of providence, according to which [the world] is watched over from above (see what is written in the explanation of "You have captured my heart with one of your eyes").

וזהו ענין משמים הביט ה' שהוא משגיח באופן כמו שהוא מלמעלה למטה דכולא קמיה כלא כו'

This is the matter of "From heaven Havayah looked": that He watches over [the world] in the manner that it is from above to below, for all before Him is as nothing, etc.

ולפעמים משגיח במדת החסד ולפעמים במדת הגבורה כו' כי מדה הוא ל' [לשון] לבוש מלשון מדו בד כו'

And at times He watches through the attribute of Chesed (kindness), and at times through the attribute of Gevurah (restraint), etc.; for middah (attribute) is a term for a garment, from the expression "his linen garment (mido vad)," etc.

וכשם שהוא במדות כך הוא בהשתלשלות העולמות חו"ג [חסד וגבורה] דו"א נק' משמים הביט ויש חו"ג
[חסד וגבורה] דמלי ולפעמים משגיה

And just as it is with the attributes, so it is in the chain of descending worlds (hishtalshelus): the Chesed and Gevurah of Z'eir Anpin (the emotive attributes) are called "From heaven He looked," and there are the Chesed and Gevurah of Malchus (sovereignty); and at times He watches

כמו שהוא בב"ע שבח"י ב"ע הוא בח"י חיצוניות ממש ואין ערוך לאצ"י שבאצ"י איהו וחיהו חד כו'
ושם הביטול יותר עליון מה שאין כן ביטול דב"ע

as it is in Beriah, Yetzirah and Asiyah. For the level of Beriah, Yetzirah and Asiyah is truly the outer dimension (chitzoniyus), and bears no comparison to the World of Atzilus (Emanation); for in Atzilus "He and His life-forces are one," etc., and there the bittul is higher, which is not so of the bittul of Beriah, Yetzirah and Asiyah.

(ובמדרש רבה ע"פ וירא איתא אין שייך לומר הבט אלא מלמעלה למטה והיינו כי משמים הביט שהוא
ההשגחה ע"ד שהוא מלמעלה למטה כנ"ל ועמ"ש בפ' וירא ע"פ ארדה נא ואראה מענין ב' השגחות
הנ"ל).

(And in the Midrash Rabbah on [the verse] "Vayera" it is found that the term habet ("look") applies only from above to below. That is, "From heaven He looked" is the providence that is in the manner of from above to below, as mentioned above. And see what is written in Parshas Vayera on the verse "I will go down now and see," on the matter of the two kinds of providence mentioned above.)

וע"ז נאמר עיני ה' אל צדיקים עיני להיות התחברות ויחוד בין ב' בח"י השגחות כי אל דעות ב' ב' דעות
כלולים עין בעין יראו כו'

And of this it is said, "The eyes of Havayah are toward the righteous": "eyes," so that there be a joining and a union between the two levels of providence. For [He is] "a G-d of knowledges (de'os)": two, two knowledges included [in each other]; "eye to eye they shall see," etc.

(עמ"ש מזה בפ' יתרו ע"פ משה ידבר ובד"ה לבבתני) והיינו אל צדיקים ב' צדיקים יוסף ובנימין יוסף
שושבינא דמלכא מלמעלה למטה ובנימין שושבינא דמטרוניתא ממטה למעלה.

(See what is written about this in Parshas Yisro, on the verse "Moshe would speak," and in the discourse beginning "You have captured my heart.") That is, "toward the righteous": two tzaddikim, Yosef and Binyamin. Yosef is the attendant (shushvina) of the King, from above to below, and Binyamin is the attendant of the Matronita (the Queen), from below to above.

וכענין עליות שבת ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עילאה למשרי עלה רזא דאחד יחוי"ע [יחודא עילאה] אך קב"ה [קודשא בריך הוא] אחד לא שריא עד דאיהי אתעבידת ברזא דאחד יחוי"ת [יחודא תתאה] למהוי אחד באחד דהיינו כשיש יחוי"ת [יחודא תתאה]

This is like the matter of the ascents of Shabbos: "and she is prepared for the holy supernal King to rest upon her," "for the mystery of One to rest upon her": the higher unity. But "the Holy One, blessed be He, [Who is] One, does not rest [upon her] until she is made in the mystery of One": the lower unity, "so as to be one in One." That is, when there is the lower unity,

אזי שורה ומתגלה יחוי"ע [יחודא עילאה] שיהא למטה כמו למעלה ובשבת הוא בפנימית העולמות לבד ולע"ל [ולעתיד לבוא] יום שכולו שבת בזמן התחיה יהיו גם הגופים מרכבה אין בו לא אכילה כו' והמחבר הוא עמוד אחד וצדיק שמו

then the higher unity rests and is revealed, so that it be below as it is above. On Shabbos this is in the inner dimension (pnimiyus) of the worlds alone; and in the Time to Come, "the day that is entirely Shabbos," at the time of the Resurrection, the bodies too will be a chariot (merkavah): "there is no eating in it," etc. And the one who joins [them] is "one pillar, and Tzaddik is its name,"

כי כל בשמים וארץ (דאחיד בשמיא ובארעא שמחבר בחי יחוי"ע [יחודא עילאה] משמים הביט עם בחי יחוי"ת [יחודא תתאה]. וזהו בן פורת יוסף אותיות תופר וכמ"ש סד"ה ויקח קרח וע"כ עיני ה' אל צדיקים התחברות ויחוד ב' ההשגחות)

"for all that is in heaven and earth" ("that holds fast to heaven and to earth": he joins the level of the higher unity, "From heaven He looked," with the level of the lower unity. And this is "Yosef is a fruitful son (ben poras)": [poras has] the letters of tofer ("sews"), as is explained at the end of the discourse beginning "And Korach took." Therefore "the eyes of Havayah are toward the righteous": a joining and union of the two kinds of providence).

אבל אל יראיו מפתחות החיצוניות עין ה' אל יראיו עין א' או יחוי"ע [יחודא עילאה] או יחוי"ת [יחודא תתאה] אבל לא בהתכללות כו'

But "toward those who fear Him," the outer keys: "the eye of Havayah is toward those who fear Him," one eye, either the higher unity or the lower unity, but not in inclusion [of the two in each other], etc.

(וצ"ל דההתכללות עדיף גם מבחי' השגחה עין יחו"ע [יחודא עילאה] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גבי מצות ראייה מה לראות בשתי עיניו של מקום כו' בשתי עיניו דוקא דהיי נו יחוד ב' ההשגחות שיהיה ביחו"ת [ביחודא תתאה] כמו ביחו"ע [ביחודא עילאה] כו' שזהו תכלית הבריאה.

(It must be said that the inclusion is superior even to the level of the providence of the eye of the higher unity. As our Sages, of blessed memory, said regarding the mitzvah of appearing [in the Temple]: "just as [it is] to see with the two eyes of the Omnipresent," etc., with two eyes specifically; that is, the union of the two kinds of providence, so that it be in the lower unity as in the higher unity, etc., which is the purpose of creation.

ועוד כי זה שגם ביחו"ת [ביחודא תתאה] יהיה הגילוי כמו ביחו"ע [ביחודא עילאה] הוא ע"י המשכה מלמעלה מב' הבחי'.

Furthermore, [the fact] that in the lower unity too there will be the revelation as in the higher unity comes through a drawing down from above both levels.

ועו"ל [ועוד יש לומר] דהמעלה בזה כי כשהוא בחי' עין ה' אל יראיו אפילו מיחו"ע [מיחודא עילאה] הרי אח"כ יוכל להיות ההשגחה ע"י עין דיחו"ת [דיחודא תתאה] משא"כ בבחי' עיני ה' אל צדיקים התכללות ב' הבחי' לא שייך שינוי אח"כ.

One may further say that the advantage in this is that when it is at the level of "the eye of Havayah is toward those who fear Him," even from the higher unity, afterwards the providence can be through the eye of the lower unity; whereas at the level of "the eyes of Havayah are toward the righteous," the inclusion of the two levels, change afterwards does not apply.

ועד"ז נת' [נתבאר] במ"א פ"י המתפלל צריך שיתן עיניו למטה בבחי' יחו"ת [יחודא תתאה] ולבו למעלה לבחי' יחו"ע [יחודא עילאה] והוא כדי שיהיה התכללות ב' הבחי' בכדי שלא יסתיר היש אח"כ כו').

Along these lines it was explained elsewhere, on the meaning of "One who prays must direct his eyes downward," that is, at the level of the lower unity, "and his heart upward," to the level of the higher unity: this is so that there be the inclusion of the two levels, in order that the yesh not conceal afterwards, etc.)

וזהו למטה בנפש וכן למעלה הוא ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה שהוא בחי' התחברות ויחוד זו"ג [זעיר אנפין ונוקבא].

This is below, in the soul; and so too above, it is the matter of the higher unity and the lower unity, which is the level of the joining and union of Z'eir Anpin and Nukva (the feminine / Malchus).

ואמנם יובן ענין זה עוד למעלה יותר דפ"י עיני ה' שהוא התחברות ויחוד ב' השגחות.

However, this matter will be understood still higher: that the meaning of "the eyes of Havayah," which is the joining and union of two kinds of providence,

הוא ענין אסתכלותא דע"ק [דעתיקא קדישא] בז"א כי הז"א ק"נ [קליפת נוגה] נהורין ונמשך לו יאר ה' פניו ונעשה ש"ע [ש"ע (370)] נהורין כי ז"א שהוא באצי" נק' עדיין מפתחות החיצוניות.

is the matter of the gazing of Atika Kadisha (the Holy Ancient One) into Z'eir Anpin. For Z'eir Anpin [has] 150 lights, and there is drawn to it "May Havayah make His face shine," and it becomes 370 lights. For Z'eir Anpin, which is in Atzilus, is still called "the outer keys."

ועיין בזח"א [בוהר חלק א] תולדות (קמ"א ב') ע"פ חכמות בחוץ מתמן ולהלן איהו חוץ ובפ' אחרי (דע"י א') ע"פ או מולדת חוץ.

And see the Zohar, Part I, Toldos (141b), on the verse "Wisdoms cry aloud outside": "From there onward it is 'outside'"; and in Parshas Acharei (80a), on the verse "or born outside."

וע"ק [ועתיקא קדישא] הוא פנימית א"ס ב"ה בעצמו שהוא למעלה מאצי" וכנודע ממ"ש והיה הוי' לי לאלקים גבי יעקב אחר שאמר ושבתי בשלום אל בית אבי אמר והיה הוי' לי לבחי' אלקים

Atika Kadisha is the inner dimension of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, Himself, which is above Atzilus. As is known from what is written, "then Havayah will be my G-d (Elokim)," concerning Yaakov: after he said, "and I return in peace to my father's house," he said, "then Havayah will be to me at the level of Elokim,"

כי נגד בחי' ע"ק [עתיקא קדישא] יהיה הוי' וז"א כאלקים הוא בחי' צמצום (וכמו שבחי' יחו"ת [יחודא תתאה]) נק' אלקים לגבי יחו"ע [יחודא עילאה] כנ"ל

for in relation to the level of Atika Kadisha, Havayah and Z'eir Anpin will be as Elokim, which is the level of tzimtzum (contraction) (just as the level of the lower unity is called Elokim in relation to the higher unity, as mentioned above).

וכמ"ש בנעילת יו"כ [יום כפור] ז"פ [ז' פעמים] הוי' הוא האלקים עליות ז"א לגבי ע"ק [עתיקא קדישא] (וכמ"ש בביאור ע"פ שובה ישראל הנ"ל)

And as is said at Ne'ilah of Yom Kippur seven times, "Havayah, He is HaElokim (the G-d)": the ascents of Z'eir Anpin in relation to Atika Kadisha (as is written in the explanation of the verse "Return, O Israel," mentioned above).

והתחברות זה שיומשך מלמעלה מבחי ע"ק [עתיקא קדישא] וא"א שהם עולמות א"ס לבחי אצילות הוא ע"י התורה

And this joining, that there be drawn from above, from the level of Atika Kadisha and Arich Anpin, which are the worlds of Ein Sof, to the level of Atzilus, is through the Torah,

וכמו שכתוב באדרא (קלי"א ב' ק"מ ע"א) בפ"י חכמות בחוץ ע"ש (וידרס"ב א') וזהו בן פרת יוסף בן פרת ב"פ [ב' פעמים] בן פרת ע"ש ב' התחברות הנ"ל

as is written in the Idra (131b, 140a) on the meaning of "Wisdoms cry aloud outside," see there (and 262a). And this is "Yosef is a fruitful son (ben poras), a fruitful son": "a fruitful son" twice, on account of the two joinings mentioned above.

וזהו עלי עין היינו למעלה מבחינת עין ה' אל יראיו אלא בבחינת עיני ה' אל צדיקים.

And this is "alei ayin," "over the eye": that is, above the level of "the eye of Havayah is toward those who fear Him," but rather at the level of "the eyes of Havayah are toward the righteous."

וזהו לעשות הישר בעיני ישר כמו ישר יחזו פנימו שיהיו שוים יח"ע [יחודא עילאה] ויח"ת [ויחודא תתאה] שהתורה היא מתרי"ג ארחין דא"א והיא העושה הישר בחי' קו אמצעי כו'

And this is "to do what is upright (yashar) in the eyes": "upright" as in "yashar yechezu fanaimo" ("the upright shall behold His face"), that the higher unity and the lower unity be equal. For the Torah is from the 613 paths of Arich Anpin, and it is what makes [things] upright, the level of the middle line, etc.

[ור"ל [ורוצה לומר] שגם בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] יהיה האור והגילוי מבחי ע"ק [עתיקא קדישא] ממש ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פ' צו בפ"י והיה אור הלבנה כאור החמה כו']

[That is to say: that in Z'eir Anpin and Nukva too there be the light and the revelation from the very level of Atika Kadisha. And see what is written above, in Parshas Tzav, on the meaning of "And the light of the moon shall be as the light of the sun," etc.,

כאור שבעת הימים כו' וזהו בחי' הישר שיהיה למטה כמו למעלה וזהו פ"י ישר יחזו פנימו.

"as the light of the seven days," etc. And this is the level of yashar: that it be below as it is above. And this is the meaning of "yashar yechezu fanaimo."

פנימו היינו פנים דע"ק [דעתיקא קדישא] ודז"א שכאשר יחזו פנימו והוא אסתכלותא דע"ק [דעתיקא קדישא]
 בז"א זהו בחי' ישר וכדפי' בזהר ויקרא (דט"ו סע"א [סוף עמוד א])

Fanaimo means the faces of Atika Kadisha and of Z'eir Anpin: when "fanaimo yechezu," "their faces behold," which is the gazing of Atika Kadisha into Z'eir Anpin, this is the level of yashar, as is explained in the Zohar, Vayikra (end of 15a).

ועי' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] שם שזהו פי' כמים הפנים לפנים ונודע דהתורה נק' מים שע"ז נאמר כל צמא
 לכו למים והיינו שעל ידי התורה נעשה בחי' הפנים לפנים להיות יחזו פנימו ו.

And see the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) there, that this is the meaning of "As in water, face to face." And it is known that the Torah is called water, of which it is said, "All who thirst, go to the water." That is, through the Torah there comes about the level of "face to face," so that there be "yechezu fanaimo."

שהתורה היא מבחי' קו האמצעי המחבר וז"ש [וזהו שכתוב] באד"ר [באדרא רבא] (קכ"ט א') בפלגותא דשערי
 כו' ובפי' האריז"ל [האריז' זכרנו לברכה] שם

For the Torah is from the level of the middle line, which joins. And this is what is said in the Idra Rabba (129a), "In the parting of the hair," etc., and in the commentary of the Arizal, of blessed memory, there,

כי תשב"כ [תורה שבכתב] היא עמודא דאמצעית' [דאמצעיתא] כו' ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פ' מטות בביאור
 לפסוק החלצו בפי' או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי כו'.

that the Written Torah is the middle pillar, etc. And see what is written above, in Parshas Matos, in the explanation of the verse "Arm yourselves (hechaltzu)," on the meaning of "Or let him take hold of My strength, let him make peace with Me," etc.

גם יובן ע"ד מ"ש ע"פ שחורה אני כו' כיריעות שלמה כו' דע"י ל"ת [לא תעשה] התלויות בשערות דז"א
 ממשיכים מבחי' גבוה יותר ממ"עא [ממצות עשה] התלויות בשערות דא"א

It will also be understood along the lines of what is written on the verse "I am black," etc., "like the curtains of Shlomo," etc.: that through the prohibitions, which depend on the hairs of Z'eir Anpin, one draws from a higher level than [through] the positive commandments, which depend on the hairs of Arich Anpin.

לכן ע"י התורה נעשה השלום וההתחברות מבחי' יריעות שלמה שגם בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] יהיה גילוי ע"ק [עתיקא קדישא] ממש וע' עוד מפ' ישר במ"ש ע"פ הזהר וישלח (דקע"ה ע"ב) ע"פ

Therefore through the Torah there comes about the peace and the joining from the level of "the curtains of Shlomo," so that in Z'eir Anpin and Nukva too there be a revelation of the very [level of] Atika Kadisha. And see further on the meaning of yashar in what is written according to the Zohar, Vayishlach (175b), on the verse

כי ישרים דרכי ה' וע' בזהר אמור (דק"ז) ובפ' תרומה (דק"נ ע"א) ובס' ע"ה (דכ"ח א'):

"For the ways of Havayah are upright (yesharim)." And see the Zohar, Emor (107), and in Parshas Terumah (150a), and in the book ע"ה (28a).]

2 קיצור מד"ה כי תשמע בקול (א) היראה נקרא מפתחות החיצוניות לגבי התורה שנק' מפתחות הפנימיות. (בפ"ב [בפרק ב'] דשבת ל"א ב').

A summary of the discourse beginning "When you hearken to the voice": (1) Awe is called "the outer keys" in relation to the Torah, which is called "the inner keys" (in chapter 2 of Shabbos, 31b).

רמ"ה פקודין אינן רמ"ה אברים שממשיכים חיי העוה"ב [העולם הבא] לצדיקים זיו השכינה והוא זיו המצות עצמן עמ"ש בד"ה נורת זהב ובד"ה אני דפ' ציצית וע' במא"א [במאורי אור] אות זיין סי"ח בענין זיו.

"The 248 commandments are 248 limbs," which draw down the life of the World to Come for the righteous, the radiance (ziv) of the Shechinah (Divine Presence); and this is the radiance of the mitzvos themselves. See what is written in the discourse beginning "A lamp of gold," and in the discourse beginning "Ani" ("I") of the passage of tzitzis; and see Me'orei Or, the letter zayin, section 18, on the matter of ziv.

ובעוה"ז בעבודה המשכת הזיו הוא ההתכוננות בתפלה שהיא נוגעת רק בבחי' זיו והארה ונק' שם כמ"ש יהללו את שם וכמ"ש בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו.

And in this world, in the service [of G-d], the drawing down of the radiance is the contemplation in prayer, which touches only the level of radiance and illumination, and [this level] is called "Name," as it is written, "Let them praise the Name"; and as is explained in the discourse beginning "After Havayah your G-d shall you walk."

ולכן היראה הלקוחה מזה נקראת מפתחות החיצוניות. אבל העיקר הוא מפתחות הפנימיות מפתח לפתוח בגילוי בחי פנימיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש והיינו על ידי התורה.

Therefore the awe that is taken from this is called “the outer keys.” But the main thing is the inner keys: a key to open, in revelation, the level of the inner dimension (pnimiyus), the revelation of the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He; and that is through the Torah.

ובזח"ב [ובזהר חלק ב'] תרוהמ (קע"ד א') משמע שיסוד אבא נקרא מפתח ועיין זח"א [זהר חלק א'] (די"ג סע"ב סוף עמוד ב') גבי פטר כל רחם ועמ"ש מזה סד"ה מה טובו אהליך.

In the Zohar, Part II, Terumah (174a), it is implied that the Yesod (foundation) of Abba is called a “key.” And see the Zohar, Part I (end of 13b), regarding “that opens every womb”; and see what is written about this at the end of the discourse beginning “How goodly are your tents.”

וע' במא"א [במאורי אור] אות ב' סנ"ז פ"י שאו"א [שאבא ואימא] נק' בתי גוואי וזו"נ [וזעיר אנפין ונוקבא] נק' בתי בראי וע' זח"ג [זהר חלק ג'] נשא (קל"ג ב') בענין חסד דלגאו וחסד דלבר:

And see Me'orei Or, the letter beis, section 57, the explanation that Abba and Imma (Chochmah and Binah) are called “the inner houses,” and Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus) are called “the outer houses.” And see the Zohar, Part III, Naso (133b), on the matter of “the inner Chesed (kindness)” and “the outer Chesed.”

3 (ב) וזהו כי תשמע בקול ועמ"ש סד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה כפי' לשמוע בקול דברו.

(2) And this is “When you hearken to the voice.” And see what is written at the end of the discourse beginning “At the time when Israel put ‘we will do’ first,” on the meaning of “to hearken to the voice of His word.”

אך צ"ל תחלה כסדר תחלה מפתחות החיצוניות ואחר כך מפתחות הפנימיות וכענין אם אין יראה אין חכמה:

But it must first be in order: first the outer keys and afterwards the inner keys, as in the matter of “If there is no awe, there is no wisdom.”

4 (ג) והיינו ג"כ שיסוד התור' [התורה] הוא מיוסד על מ"ע [מצות עשה] ומל"ת [ומצות לא תעשה] כי לא יגורך רע עמ"ש ע"ז בביאור ע"פ במדבר סיני באהל מועד והתורה שאינה בבחינה זו נקרא רק תרעא לדרתא לגבי יראה.

(3) This also means that the foundation of the Torah is founded on the positive commandments and the prohibitive commandments, for "evil shall not dwell with You"; see what is written about this in the explanation of the verse "In the wilderness of Sinai, in the Tent of Meeting." And Torah that is not at this level is called only "a gate to the courtyard" in relation to awe.

וזהו לשמור את כל מצותיו שע"י המצות תהיה שמירה לבחי' המשכה פנימית שע"י התורה וז"ש [וזהו שכתוב] כ"א בזאת יתהלל כו' עושה חסד ומשפט כו' ועמ"ש בד"ה וידבר הנ"ל בענין קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך:

And this is "to keep all His commandments": that through the mitzvos there be a safekeeping for the level of the inner drawing-down that comes through the Torah. And this is [the meaning of] what is written, "But only in this shall he glory," etc., "Who does kindness and justice," etc. And see what is written in the discourse beginning "And He spoke," mentioned above, on the matter of "Sanctify us with Your mitzvos and grant our portion in Your Torah."

5 (ד) ותכלית המכוון לעשות הישר בעיני ה'. כי עין ה' אל יראיו שהיראה הואיל והיא עדיין מפתחות החיצוניות ע"כ נאמר עין ה' מביט להם בעינו אחת.

(4) And the ultimate intent is "to do what is upright in the eyes of Havayah." For "the eye of Havayah is toward those who fear Him": since awe is still the outer keys, it therefore says "the eye of Havayah"; He looks upon them with His one eye.

אבל אל צדיקים מביט אליהם בשתי עיניו דהיינו שיהיה שוה מלמטה למעלה כמו מלמעלה למטה מחמת שהצדיק הוא המקשר העולמות.

But "toward the righteous," He looks at them with His two eyes; that is, that it be equal from below to above as from above to below, because the tzaddik is the one who binds the worlds together.

ועיין זח"ב [זהר חלק ב'] בשלח (דף ס' ע"ב) ע"פ והישר בעיניו תעשה דא צדיק וזהו ענין ישר יחזו פנימו:

And see the Zohar, Part II, Beshalach (folio 60b), on the verse "and you will do what is upright in His eyes": "This is Tzaddik." And this is the matter of "yashar yechez fanaimo" ("the upright shall behold His face").

6 ה ובספר פנים יפות פי' לעשות הישר שיהיה כמו מדרגת אדה"ר [אדם הראשון] קודם חטא עה"ד [עץ הדעת] שעליו נאמר אשר עשה האלקים את האדם ישר (בקהלת ס"י ז')

5. And in the book Panim Yafos he explains “to do what is upright” [as meaning] that it be like the level of Adam, the first man, before the sin of the Tree of Knowledge, of whom it is said, “that G-d made man upright” (Koheles, chapter 7),

וכמ"ש ברבות שם וע' מזה בזח"א [בזהר חלק א] ויחי (דרכ"א) אמור (דק"ז סע"א [סוף עמוד א]). וברבות בראשית פכ"א. והוא ג"כ עולה בקנה א' עם משנ"ת [מה שנתבאר].

as is written in the Midrash Rabbah there. And see about this the Zohar, Part I, Vayechi (221); Emor (end of 107a); and the Midrash Rabbah on Bereishis, chapter 21. And this too accords with what has been explained.

והנה ברבות לך לך ר"פ מ"ם פי' הנה עין ה' אל יראיו זה אברהם שנאמר עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה.

Now, in the Midrash Rabbah on Lech Lecha, at the beginning of chapter 40, it explains: “Behold, the eye of Havayah is toward those who fear Him’: this is Avraham, as it is said, ‘Now I know that you fear G-d.’”

7 וא"כ לפ"ז [לפי זה] א"א לומר שזהו למטה ממדרגת עיני ה' אל צדיקים. שהרי אין לך עושין רש"מ [רצונו של מקום] יותר מאברהם ובפרט ע"י העקדה שהיה נסיון העשירי.

If so, according to this it is impossible to say that this is below the level of “the eyes of Havayah are toward the righteous.” For there are none who do the will of the Omnipresent more than Avraham, especially through the Akeidah, which was the tenth trial.

אך הענין דבלא"ה [דבלאו הכי] יש להבין מ"ש בגמרא שהיראה נק' מפתחות החיצוניות לגבי התורה שהרי שם גופא אמר שהתורה לגבי יראה נקרא תרעא לדרתא.

But the matter is that even without this, one must understand what is said in the Gemara, that awe is called “the outer keys” in relation to the Torah; for there itself it says that the Torah, in relation to awe, is called “a gate to the courtyard.”

8 ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] אות ג' ליישב בדוחק. אך הענין י"ל [יש לומר] עפמ"ש [על פי מה שכתוב] במ"א בד"ה וידבר אלקים כו' אנכי הוי' כו'

And see what is written above, in section 3, which settles it in a strained way. But the matter may be explained according to what is written elsewhere, in the discourse beginning "And G-d spoke," etc., "I am Havayah," etc.:

פ"י המאמר אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה דהיינו שיש ב' בחינות יראה.

the meaning of the saying "If there is no awe, there is no wisdom; if there is no wisdom, there is no awe": that is, that there are two levels of awe.

הא' היא יראה תתאה שע"ז אמרו שצ"ל יראת חטאו קודמת לחכמתו. כי היא מפתחות החיצוניות וע"ז אמר אם אין יראה אין חכמה.

The first is the lower awe, of which they said that one's fear of sin must precede one's wisdom; for it is the outer keys. And of this he said, "If there is no awe, there is no wisdom."

9 והב' היא יראה עילאה שא"א להשיגה כ"א ע"י החכמה שהיא התורה. והתורה נקרא אצלה תרעא לדרתא כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ כ"ג כי יראה עילאה זו שרשה ממו"ס [ממוחא סתימאה] שלמעלה מהחכמה דאצילות דאורייתא מחכמה נפקת.

And the second is the higher awe, which it is impossible to attain except through wisdom (Chochmah), which is the Torah. And in relation to it the Torah is called "a gate to the courtyard," as is explained in Sefer Shel Beinonim, at the end of chapter 23. For this higher awe is rooted in Mocha Stima'ah (the hidden brain), which is above the Chochmah of Atzilus (Emanation), for "the Torah comes forth from Chochmah."

ולכן על יראה זו נאמר עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ועיין מענין כי ירא אלקים אתה בגמ' [בגמרא] ספ"ה דסוטה (דל"א ע"א)

Therefore of this awe it is said, "Now I know that you fear G-d." And see on the matter of "that you fear G-d" in the Gemara, at the end of chapter 5 of Sotah (31a);

ובשל"ה [ובשני לוחות הברית] פרק בעשרה מאמרות גבי ועתה אבאר היראה שהיא לפני ולפנים בד"ה נחזור לענין. ובפ' וירא בד"ה הדרך השלישי.

and in the Shelah, in the chapter "Be'asarah Maamaros," regarding "And now I will explain the awe that is innermost," in the passage beginning "Let us return to the matter"; and in Parshas Vayera, in the passage beginning "The third path."

וע' מזה ברבות ר"פ מטות ובפ' בהעלותך ובפ' וירא פמ"ט ובפ' חיי פנ"ט. והיא בחי' פנימיות יותר מהחכמה.

And see about this in the Midrash Rabbah, at the beginning of Parshas Matos, and in Parshas Beha'aloscha, and in Parshas Vayera, chapter 49, and in Parshas Chayei, chapter 59. And it is a level more inward (pnimiyus) than Chochmah.

(ועמ"ש בד"ה שובה ישראל בענין וראית את אחורי כו') וא"כ א"ש [אתי שפיר] דלא סתרי אהדדי המדרשים דמ"ש בשה"ש [בשיר השירים] רבה שבחי' אל יראיו היינו כשאין עושין רצון של הקב"ה זהו כשהם

(And see what is written in the discourse beginning "Return, O Israel," on the matter of "And you shall see My back," etc.) If so, it is well [resolved] that the Midrashim do not contradict each other. For what is said in Shir HaShirim Rabbah, that the level of "toward those who fear Him" is when they do not do the will of the Holy One, blessed be He, this is when they are

רק בבחי' יראה תתאה שאזי הם למטה מבחי' צדיקים ואזי הפי' שמביט אליהם בעינו אחת היינו בחי' מלי' כמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] פנחס (דרנ"ה סע"ב [סוף עמוד ב])

only at the level of the lower awe, for then they are below the level of the righteous; and then the meaning of His looking at them with His one eye is the level of Malchus (sovereignty), as is written in the Zohar, Part III, Pinchas (end of 255b).

ולכן בחי' עיני ה' אל צדיקים שמביט אליהם בשתי עיניו שהם זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] גבוה מבחי' זו

Therefore the level of "the eyes of Havayah are toward the righteous," that He looks at them with His two eyes, which are Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus), is higher than this level,

כי זהו התחברות ב' ההשגחות ד'יחוד' [דיחודא עילאה] ו'יחוד' [ויחודא תתאה] יחד וע' מענין עיני ה' אל צדיקים בזח"א [בזהר חלק א] ויצא (קס"ד א').

for this is the joining together of the two kinds of providence, of the higher unity (yichuda ila'ah) and of the lower unity (yichuda tata'ah). And see on the matter of “the eyes of Havayah are toward the righteous” in the Zohar, Part I, Vayetzei (164a);

בשלח (ד"ס סע"ב [סוף עמוד ב]) פקודי (דרכ"ה סע"א [סוף עמוד א]) ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ויקהל (דרי"ב ע"ב) ס"פ שלח (דקע"ה סע"ב [סוף עמוד ב]).

Beshalach (end of 60b); Pekudei (end of 225a), and in the commentary of the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) there; Vayakhel (202b); the end of Parshas Shelach (end of 175b).

ומ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] נשא (דק"ל ע"א) דאדרבא בחי' ומדרגת הנה עין ה' אל יראיו הוא הגבה מאד נעלה.

And as for what is said in the Zohar, Part III, Naso (130a), that on the contrary, the level and rank of “Behold, the eye of Havayah is toward those who fear Him” is very high and exalted:

זהו ליראיו שבבחי' יראה עילאה כענין הנז' [הנזכר] ברבות לך לך ר"פ מי כנ"ל ואזי נמשך אליהם מבחי' סוכ"ע בחי'

this is [said of] those who fear Him with the level of the higher awe, like the matter mentioned in the Midrash Rabbah on Lech Lecha, at the beginning of chapter 40, as mentioned above. And then there is drawn to them, from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), the level of

כי לא אדם הוא שהוא למעלה מבחי' כמראה אדם שבבחי' דמות כמראה אדם שייך ב' עינים

“for He is not a man,” which is above the level of “like the appearance of a man.” For at the level of “a likeness like the appearance of a man,” two eyes apply,

דהיינו ב' מיני השגחות ימין ושמאל אלא שמתחברים יחד להיות שוה כו' אבל בבחי' סוכ"ע שאין בו התחלקות המדרגות כלל ולית שמאלא כו' עז"נ [על זה נאמר]

that is, two kinds of providence, right and left, except that they join together to be equal, etc. But at the level of sovev kol almin, in which there is no division of levels at all, and “there is no left,” etc., of this it is said,

הנה עין ה' אל יראיו לשון יחיד. ועמ"ש בד"ה וידעת היום בפי' ממעל לעצים שהן עה"ח [עץ החיים] ועה"ד [ועץ הדעת] כו':

“Behold, the eye of Havayah is toward those who fear Him,” in the singular. And see what is written in the discourse beginning “And you shall know this day,” on the meaning of “above the wood,” which are the Tree of Life and the Tree of Knowledge, etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/reeh/5/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok